

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy a soudců JUDr. Lenka Kaniové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobce: **Ing. V. K.**, zastoupen Mgr. Tomášem Gureckým, advokátem se sídlem J. Skupy 21, Ostrava, proti žalovanému: **Finanční ředitelství v Ostravě**, se sídlem Na Jízdárně 3, Ostrava, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 2. 2011, čj. 9258/10-1500-807169, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. 10. 2011, čj. 22 Af 83/2011 – 33,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

IV. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Tomáši Gureckému **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši 2880 Kč, která je splatná do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

Odůvodnění:

I.
Vymezení věcí

[1] Žalobou datovanou dne 28. 4. 2011 se žalobce domáhal u krajského soudu přezkoumání v záhlaví uvedeného rozhodnutí ve věci žádosti o vrácení přeplatku na dani z přidané hodnoty. Žalovaný ve svém vyjádření ze dne 26. 9. 2011 poukázal na to, že žaloba byla podána opožděně, a proto navrhl, aby ji soud odmítl.

[2] Krajský soud usnesením blíže označeným shora žalobu odmítl, neboť dospěl k závěru, že žaloba byla vskutku podána opožděně. Teprve spolu s tímto usnesením doručil soud žalobci i vyjádření žalovaného ze dne 26. 9. 2011.

II.
Argumenty obsažené v kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti usnesení krajského soudu včasnou kasační stížnost. Na výzvu soudu doplnil, že tak činí z důvodů dle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Krajský soud vzal dle stěžovatele v úvahu pouze tvrzení žalovaného a nezjistil skutkový stav věci, jelikož neprovedl požadované dokazování. Dále namítá, že žalovaný je vůči stěžovateli podjatý, což plyne z toho, že udělil pokyn místně nepříslušnému správci daně, aby žalobci po prekluzi daně vydal nezákonné rozhodnutí. Podjatost stěžovatel dovozuje též z toho, že nebyla řádně vyšetřena odpovědnost pracovníků žalovaného dle zákona č. 82/1998 Sb. a že poté, co došlo ke změně delegace, zrušil nově příslušný správce daně závazky stěžovatele, kterému je vracen tzv. nadměrný odpočet DPH. V neposlední řadě stěžovatel namítá, že nebyl soudem seznámen s vyjádřením žalovaného k žalobě, a nemohl tak v jednání před soudem vyvrátit tvrzení žalovaného obsažená v tomto vyjádření. Vyjádření obdržel až spolu s napadeným usnesením, krajský soud tak postupoval v rozporu s § 48 a § 51 s. ř. s.

[4] Žalovaný ve svém vyjádření ze dne 25. 1. 2012 uvedl, že nezákonnost usnesení krajského soudu nemohla být založena tím, že krajský soud nezaslal žalobci vyjádření žalovaného k žalobě. Pro odmítnutí žaloby totiž není směrodatný obsah tohoto vyjádření. Opožděnost žaloby není v kasační stížnosti zpochybňována. Žalovaný navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

III.
Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[5] Kasační stížnost není důvodná.

[6] Nejvyšší správní soud předesílá, že usnesení krajského soudu o odmítnutí žaloby lze napadnout jen z důvodu nezákonnosti tohoto rozhodnutí [§ 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.]. Pod tento důvod spadá také případ, kdy vada řízení před soudem měla nebo mohla mít za následek vydání nezákonného rozhodnutí o odmítnutí žaloby (viz např. rozsudek ze dne 21. 4. 2005, čj. 3 Azs 33/2004 - 98, publ. pod č. 625/2005 Sb. NSS, všechna zde cit. rozhodnutí jsou přístupná na www.nssoud.cz).

[7] Jedinou kasační námitkou, kterou lze podřadit pod § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., je tvrzení stěžovatele, že řízení před krajským soudem bylo stiženo vadou spočívající v tom, že stěžovateli nebylo zasláno vyjádření žalovaného k žalobě. Pouze tato námitka je přípustná a jen v tomto rozsahu je kasační stížnost projednatelná. Ostatní námitky stěžovatele uplatněné v kasační stížnosti nesměřují proti napadenému rozhodnutí

(odmítnutí žaloby pro opožděnost), ale týkají se věcného posouzení žaloby. Tyto námitky se tak zcela míjí s rozhodovacími důvody krajského soudu. Ten se meritem věci vůbec nezabýval, a proto k nim nemohl Nejvyšší správní soud v tomto řízení přihlédnout.

[8] Z obsahu soudního spisu krajského soudu (zejména doručenky na č. l. 35 a referátu na č. l. 36) plyne, že vyjádření žalovaného k žalobě bylo soudem zasláno stěžovateli vskutku až spolu s usnesením o odmítnutí žaloby (v jedné obálce).

[9] Stěžovatel v tomto postupu spatřuje porušení § 48 a § 51 s. ř. s. Na tuto situaci však ani jedno z těchto ustanovení nedopadá. Ustanovení § 48 s. ř. s. upravuje důvody přerušení řízení, tato otázka však v řízení vůbec nevyvstala. Ustanovení § 51 s. ř. s. upravuje rozhodování o věci samé. Usnesení o odmítnutí žaloby, byť se jím řízení končí, není rozhodováním o věci samé, tj. věcným posouzením žaloby, a proto jeho vydání nelze podřadit režimu § 51 s. ř. s.

[10] Stěžovatelem navozená otázka se ve skutečnosti týká porušení zásady rovnosti účastníků řízení, která je ukotvena v § 36 odst. 1 s. ř. s., dle něhož je soud povinen poskytnout účastníkům stejné možnosti k uplatnění jejich práv. Tato zásada je dále konkretizována v § 74 odst. 1 s. ř. s., dle něhož je soud povinen zaslat žalobu žalovanému a došlé vyjádření žalovaného žalobci (event. dalším osobám).

[11] Doručováním vyjádření účastníka řízení ostatním účastníkům se Nejvyšší správní soud velmi podrobně zabýval v rozsudku ze dne 6. 12. 2007, čj. 2 Afs 91/2007 – 90. Podle tohoto rozsudku je komunikace mezi soudem a účastníky upravena v § 74 s. ř. s. Tímto ustanovením se však nevyčerpává. Je především nezbytné vycházet ze zásady rovnosti zbraní v soudním řízení jakožto jedním z aspektů práva na spravedlivý proces. Pokud soud rozhoduje o věci samé bez jednání, je nezbytné, aby účastníci řízení měli k dispozici všechny podklady, ze kterých bude soud při samotném rozhodování vycházet. Účastníci řízení mohou legitimně očekávat, že budou soudem dotázáni, zda určitý dokument vyžaduje jejich specifické vyjádření. V cit. rozsudku jsou uvedeny jednotlivé okolnosti, ke kterým je nutno přihlížet při hodnocení intenzity vady řízení spočívající v tom, že soud nedoručil vyjádření účastníka řízení ostatním účastníkům. Rozhodující je, zda vyjádření mělo za cíl ovlivnit rozhodnutí soudu, zda soud z něho ve svém rozhodnutí vyšel, do jaké míry opřel výrok a odůvodnění rozhodnutí o obsah vyjádření a zda bylo ve věci nařízeno jednání. Soud dospěl v tomto rozsudku k závěru, že jestliže soud nezaslal ostatním účastníkům řízení vyjádření jednoho z účastníků, přitom z něho ve svém rozhodnutí vychází a účastníci se s ním nemohli seznámit ani během jednání, od kterého soud upustil, zatížil řízení vadou, která mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí soudu.

[12] V navazující judikatuře pak Nejvyšší správní soud vymezil několik typových případů, v nichž totožné pochybení krajského soudu (nezaslání vyjádření jedné strany straně druhé) nemělo vliv na zákonnost jeho rozhodnutí (viz rozsudek ze dne 19. 12. 2007, čj. 7 Afs 205/2006 – 60, nebo rozsudek ze dne 5. 6. 2008, čj. 1 Afs 20/2008 – 152 ve věci *Lumius, spol. s r. o.*, část IV/A, též rozsudek ze dne 22. 12. 2009, čj. 1 Afs 118/2009 – 76).

[13] Byť se citovaná judikatura týká případů, kdy soud rozhodoval o věci samé (tj. meritorně), lze ji v zásadě vztáhnout i na případy, kdy soud rozhoduje o odmítnutí

žaloby. Rovněž v tomto případě je totiž třeba postupovat v souladu s § 36 odst. 1 s. ř. s., dbát na rovné postavení účastníků v řízení a umožnit jim v souladu se zásadou kontradiktornosti řízení reagovat na tvrzení vnesená do řízení ostatními účastníky.

[14] V dané věci krajský soud odmítl žalobu z důvodu opožděnosti. Z obsahu soudního spisu (tj. zejména časové posloupnosti jednotlivých listin) je zcela nepochybné, že tak učinil v návaznosti na vyjádření žalovaného, jehož obsahem je právě a jen vcelku podrobná a komplexní argumentace týkající se otázky včasnosti (resp. opožděnosti) žaloby. K žalobním bodům obsaženým v žalobě se žalovaný vůbec nevyjádřil. Vyjádření žalovaného mělo beze sporu za cíl ovlivnit rozhodnutí krajského soudu, neboť v něm žalovaný soudu navrhl, aby žalobu odmítl. Výrok i odůvodnění usnesení krajského soudu zcela odpovídá obsahu vyjádření žalovaného, které krajský soud beze zbytku vzal za své a ztotožnil se s ním. Žaloba byla odmítnuta bez jednání, což soudu umožňuje § 49 odst. 1 s. ř. s. *a contrario*.

[15] Nejvyšší správní soud si je vědom toho, že včasností podané žaloby se musí krajský soud zabývat vždy z úřední povinnosti. Tato okolnost ovšem nikterak nevyvazuje krajský soud z povinnosti zaslat podání, v němž jeden z účastníků na tuto pro řízení relevantní skutečnost poukazuje, ostatním účastníkům (shodně viz rozsudek NSS ze dne 3. 3. 2010, čj. 1 As 85/2009 - 108 ve věci *STAVBA, k. s.*, bod 24). Ti by totiž mohli na argumentaci jednoho z účastníků řízení ústící v odmítnutí žaloby reagovat novými tvrzeními, resp. předložením důkazních prostředků, a tak ji vyvrátit a zabránit odmítnutí žaloby.

[16] S ohledem na shora uvedené Nejvyšší správní soud uzavírá, že se krajský soud dopustil vady řízení, jestliže nezaslal stěžovateli na vědomí vyjádření žalovaného dříve, než žalobu odmítl. Tímto postupem porušil § 74 odst. 1 a § 36 odst. 1 s. ř. s.

[17] Důvodem pro zrušení rozsudku krajského soudu je však dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. jen taková vada řízení, která mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí (tj. jeho výroku). Vada musí dosahovat takové intenzity, že není možné s určitostí říci, že pokud by nenastala, byl by výrok rozhodnutí totožný (srov. rozsudek NSS ze dne 14. 10. 2005, čj. 6 Ads 57/2004 – 59, či rozsudek ze dne 21. 2. 2008, čj. 1 Afs 11/2008 - 72).

[18] V daném případě by důvodem pro zrušení usnesení krajského soudu mohla být shora popsaná vada jen tehdy, je-li pravděpodobné, že mohla mít vliv na zákonnost závěru soudu o opožděnosti žaloby. Zákonnost tohoto závěru mohl stěžovatel napadnout v nyní posuzované kasační stížnosti, neboť kasační stížnost proti usnesení o odmítnutí žaloby je možné podat právě z důvodu jeho nezákonnosti [§ 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.]. Stěžovatel však žádnou z kasačních námitek nezpochybňuje závěr soudu o opožděnosti žaloby, ač mu v tom povaha shora popsané vady řízení ani nic jiného nebrání, neboť usnesení krajského soudu obsahuje plně přezkoumatelné skutkové i právní závěry. Jinými slovy řečeno, stěžovatel sice poukazuje na vadu řízení, a to zcela důvodně, avšak sám netvrdí, že by měla vliv na zákonnost (resp. v čem by tato nezákonnost měla konkrétně spočívat).

[19] Za těchto okolností a rovněž vzhledem k povaze napadeného usnesení dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že vada, které se dopustil krajský soud, neměla vliv na zákonnost jeho rozhodnutí. Bylo by zcela bezúčelné rušit usnesení krajského soudu

a vracet mu věc k dalšímu řízení v situaci, kdy sám stěžovatel nebrojí proti skutkovým či právním závěrům, na nichž je usnesení vystavěno. V případě další, v pořadí druhé kasační stížnosti proti novému usnesení o odmítnutí žaloby by nebylo možné řádně uplatnit námitky proti závěru o opožděnosti žaloby, neboť prostor pro vznesení těchto námitek byl dán již v tomto řízení o kasační stížnosti a stěžovatel ho nevyužil (viz usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 22. 3. 2011, čj. 1 As 79/2009 – 165, publ. pod č. 2365/2011 Sb. NSS).

IV.
Závěr a náklady řízení

[20] S ohledem na výše uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je nedůvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.). Neshledal přitom žádnou vadu, k níž by byl povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.).

[21] O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto v souladu s § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel, který neměl v tomto řízení úspěch, nemá na jejich náhradu právo. Žalovanému nevznikly v řízení o kasační stížnosti náklady převyšující běžnou administrativní činnost. Proto mu Nejvyšší správní soud nepřiznal náhradu nákladů řízení.

[22] Stěžovateli byl již v řízení o žalobě ustanoven zástupcem advokát Mgr. Tomáš Gurecký, který jej zastupuje i v řízení o kasační stížnosti; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 8, § 120 s. ř. s.). Ustanovený zástupce požadoval přiznání odměny za dva úkony právní služby – převzetí zastoupení a sepsání podání, v němž vyčíslil svoji odměnu a oznámil soudu, že nevznáší námitku podjatosti. K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že Mgr. Gurecký převzal zastoupení stěžovatele již v řízení o žalobě a odměna za tento úkon právní služby (spojený s první poradou s klientem) mu byla přiznána již usnesením krajského soudu čj. 22 Af 83/2011 – 33. Odměnu za tentýž úkon nelze přiznat dvakrát. Přípis, v němž zástupce vyčíslil soudu svoji odměnu a sdělil, že nevznáší námitku podjatosti, nelze považovat za úkon právní služby, a proto ani za něj nenáleží Mgr. Gureckému odměna. Z obsahu soudního spisu nicméně soud seznal, že zástupce učinil v řízení o kasační stížnosti jeden úkon právní služby, a to sepsání doplnění kasační stížnosti. Za něj mu soud přiznal odměnu ve výši 2100 Kč [§ 7, § 9 odst. 3 písm. f), § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů] a náhradu hotových výdajů v částce 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Protože je zástupce stěžovatele plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se tento nárok o částku odpovídající dani, kterou je povinen z odměny za zastupování a z náhrad hotových výdajů odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Částka daně vypočtená podle § 37 odst. 1 a § 47 odst. 1 písm. a) a odst. 4 zákona o dani z přidané hodnoty činí 480 Kč. Celková výše odměny za zastupování a náhrady hotových výdajů tedy činí 2880 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. února 2012

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu